

היחידה למחלות זיהומיות בילדים - מרכז רפואי וולפסון

החיסון המרובע והמחלות מהן הוא מגן

מהן המחלות מהן מגן החיסון?

חצבת

המחלה נגרמת על ידי נגיף ה Measles. מחלה מדבקת ביותר, שיעור התחלואה בלא מחוסנים מגיע ל 100%. המחלה מתבטאת בחם, דלקת עניים ופריחה. עלולה להסתבך בדלקת ראות, דלקת אוזניים, אנצפליטיס ושלשול. סיבוך נוסף המופיע מספר שנים מאוחר יותר הוא SSPE – מחלה דגנרטיבית של המוח, המתבטאת בהרס תאי המוח, עד למוות. שיעור סיבוכי החצבת: הסיכון לדלקת ראות הוא 6 ל 100, לדלקת המח (אנצפליטיס) 1 ל 1000, ולמוות – 2 מקרים לכל 1000 חולים. SSPE – מופיע באחד מאלף חולים.

חזרת

נגרמת על ידי נגיף ה Mumps. הנגיף גורם לדלקת בבלוטת הרוק. סיבוכים אפשריים – אנצפליטיס, אובדן שמיעה (בדרך כלל חד צדדי), דלקת באשך העלולה לגרום לעקרות, דלקת של הבלב (פנקראטיטיס) ועוד. שיעור האנצפליטיס – 5 לאלף מקרים. דלקת באשכים – 20-10% מהחולים.

אדמת

נגיף ה Rubella גורם למחלה, המתבטאת בחם, פריחה, הגדלת בלוטות לימפה. לעיתים מלווה בכאבי פרקים וירידה בספירת טסיות הדם. החלה קלה לרוב, וחולפת מעצמה. אך כאשר עובר נחשף לנגיף ברחם, עלולה להיגרם תסמונת האדמת המולדת-מתבטאת בהפרעה בגדילה, הסתיידויות מוחיות, היקף ראש נמוך, עכירות עדשה (קטרקט), הפרעות עצביות, מומי לב, הגדלת כבד וטחול, ובעיות בעצמות. אחד מארבעה תינוקות שנחשפו ברחם, יפתחו את תסמונת האדמת המולדת.

אבעבועות רוח

המחלה נגרמת על ידי נגיף ה Varicella zoster, ומאופיינת בפריחה שלפוחיתית מגרדת. כמו החצבת, גם מחלה זו היא מדבקת ביותר, וכל מי שנחשף למחלה – יחלה. המחלה גורמת לגרד מטריד, ולאבדן ימי עבודה להורים. בנוסף, עד 50% מהחולים יסבלו מסיבוך כלשהו.

הסיבוך השכיח הוא זיהום חיידקי משני, שעלול להתפתח לזיהום סוער, מסכן חיים ("חיידק טורף"). בנוסף עלולים להופיע דלקת ראות, אנצפליטיס, הפרעות בהליכה (אטקסיה).

החיסונים נגד מחלות אלו:

החיסון ה"מרובע": כנגד חצבת, חזרת, אדמת ואבעבועות רוח
MMRV – Measles, Mumps, Rubella, Varicella

חיסון כנגד חצבת – חזרת – אדמת
MMR – Measles, Mumps, Rubella

החיסון משלב נגיפים חיים ומוחלשים כנגד חצבת, חזרת ואדמת. החיסון ניתן בזריקה לשריר, בשתי מנות: הראשונה בגיל 12-15 חודשים והשנייה בכיתה א'. (החל משנת 2008, ניתן בשילוב עם החיסון לאבעבועות רוח). יעילותו 99% כנגד חצבת, 95% כנגד אדמת וחזרת. ההגנה הנוצרת היא לכל החיים.

תופעות לוואי :

1 מתוך 5 ילדים יפתחו פריחה לאחר מתן החיסון, עם או בלי חם. התגובה מתחילה כשבוע עד שבועיים לאחר מתן החיסון ונמשכת 1-3 ימים.
1 מתוך שבעה ילדים יפתח נפיחות בבלוטות הלימפה.
1 מתוך 100 ילדים, יפתח כאב בפרקים. תופעת לוואי זו, של כאב פרקים, נפוצה יותר במבוגרים, בעיקר נשים.
לעיתים מזרח על פרוס חם לאחר MMR, ככל הנראה עקב החם המופיע לאחר החיסון, ולא עקב החיסון עצמו.
קיימים דיווחים על אנצפליטיס (דלקת של המח - encephalitis) לאחר MMR. הדיווחים כה נדירים (פחות מ- 1 למיליון) עד כי קשה לדעת האם יש קשר סיבתי בין החיסון לאנצפליטיס.
בעבר דווח על קשר אפשרי לאוטזים, קשר זה נשלל מכל וכל.
ילדים המקבלים חיסון MMR אינם מדביקים אחרים.

מצבים בהם יש להיזהר במתן החיסון:

במקרה של אלרגיה חמורה לג'לטין או האנטיביוטיקה נאומיציין- אין לתת את החיסון. במקרה של אלרגיה לביצים, יש לתת את החיסון תחת השגחה רפואית.
במקרה של דיכוי מערכת החיסון, עקב בעיה מולדת, תרופות המדכאות את מערכת החיסון (סטרואידים, כימותרפיה וכד') – יש להתייעץ עם רופא לפני קבלת החיסון.
במקרה שהילד קיבל דם או מוצר דם כלשהו (כולל נוגדנים), יש לחכות מספר חודשים עד לקבלת החיסון- יש להתייעץ עם רופא, לגבי משך המרווח מקבלת מוצר הדם, ועד קבלת החיסון.
במקרה שניתן חיסון חי מוחלש נוסף במקביל, כגון החיסון לאבעבועות, יש לתת אותם או באותו היום, או במרווח של חודש לפחות.

חיסון כנגד אבעבועות רוח Varicella

החיסון מיוצר מנגיף אבעבועות רוח חי, מוחלש. ניתן בזריקה לתוך השריר, בשתי מנות, בגיל שנה, ובכתה א'. במידה שיש להשלים את

שתי המנות מוקדם יותר ניתן לתת אותן במרווח של חודשיים זו מזו.
מי שכבר חלה באבעבועות רוח – אינו צריך לקבל את החיסון.
יעילותו של החיסון: כ- 80% כנגד מחלה בכל דרגה, וקרוב ל- 100% כנגד מחלה קשה וסיבוכיה.
במקרה של הופעת אבעבועות בילד שחוסן, המחלה תהיה קלה, עם מספר קטן של נגעים, ללא חם וללא סיבוכים.

תופעות לוואי :

- 1 מתוך 5 ילדם יפתח אודם וכאב במקום ההזרקה.
- כ- 5% יפתחו צורה קלה של חם עם או בלי פריחה דמוית מחלת אבעבועות קלה, 1-3 שבועות לאחר מחלה .
- פרכוסי חם מדווחים בשכיחות 1 ל 1000 .
- סיבוכים נדירים מאד – דלקת של המוח (encephalitis) , ואבדן קואורדינציה (Ataxia) .

מצבים בהם יש להיזהר במתן החיסון:

בנוסף על האזהרות הכלליות במתן חיסונים יש להיזהר במצבים הבאים:
במקרה של אלרגיה חמורה לג'לטין או לאנטיביוטיקה נאומיצין- אין לתת את החיסון.
במקרה של דיכוי מערכת החיסון , עקב בעיה מולדת, או תרופות המדכאות את מערכת החיסון (סטרואידים, כימותרפיה וכד') – יש להתייעץ עם רופא לפני קבלת החיסון.